

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства соціальної політики України
до проекту Закону України „Про Державний бюджет України на 2021 рік”

ініціатор – Кабінет Міністрів України
реєстраційний номер 4000 від 14 вересня 2020 р.
(перше читання)

1. Законопроект підтримується з пропозиціями.

2. Відповідно до статті 37 Бюджетного кодексу України Кабінетом Міністрів України було подано до Верховної Ради України проект Закону України „Про Державний бюджет України на 2021 рік”, схвалений на засіданні Уряду 14.09.2020.

3 метою забезпечення належного соціального захисту кожного громадянина України прожитковий мінімум у 2021 році підвищуватиметься темпами, що на 2 відсоткові пункти перевищують показник прогнозного індексу споживчих цін на наступний рік, і зросте на 9,3 % (грудень до грудня попереднього року). Розміри прожиткового мінімуму підвищуватимуться з 1 липня та 1 грудня 2021 року. У відповідних співвідношеннях у 2021 році підвищуватимуться розміри різних видів державної допомоги.

Водночас на сьогодні залишається проблемним питання значного розриву між затвердженим розміром прожиткового мінімуму та його фактичним розміром, який більше ніж удвічі перевищує законодавчо затверджений.

Відповідно до розрахунків фактичного розміру прожиткового мінімуму та з урахуванням прогнозних індексів споживчих цін у травні 2020 року Мінсоцполітики було подано Мінфіну пропозиції до проекту держбюджету на 2021 рік, згідно з якими прогнозний розмір прожиткового мінімуму на 2021 рік на одну особу становить у середньому 4 875 грн (для дітей віком до 6 років – 3 975 грн, від 6 до 18 років – 4 887 грн, для працездатних осіб – 5 468 грн, для осіб, які втратили працездатність, – 3 607 гривень).

3 метою забезпечення виконання завдань Уряду щодо динамічного наближення затвердженого прожиткового мінімуму до його реальної величини при формуванні проекту державного бюджету на 2021 рік у серпні 2020 року Мінсоцполітики було запропоновано забезпечити підвищення прожиткового мінімуму протягом 2021 року щонайменше на 22,9 відсотка.

Щодо пенсійного забезпечення

У проекті Закону України „Про Державний бюджет України на 2021 рік” враховано прогнозні видатки на підвищення пенсій у зв'язку зі зростанням мінімальної заробітної плати, поетапним підвищенням прожиткового мінімуму, для осіб, які втратили працездатність, на щомісячну виплату пенсій пенсіонерам із числа внутрішньо переміщених осіб, у тому числі новоприбулим пенсіонерам, на виплату перерахованих пенсій за період із 01.01.2016 по 31.12.2017 колишнім працівникам органів внутрішніх справ та членам їхніх

сімей, продовження виплати щомісячної доплати у розмірі 500 грн пенсіонерам, яким виповнилося 80 років, та на проведення з 01.05.2021 індексації пенсій.

Також у цьому законопроекті враховано видатки для запровадження з 01.07.2021 щомісячної доплати до пенсії у розмірі 400 грн пенсіонерам, яким виповнилося 75 років, до досягнення ними 80-річного віку.

При цьому в проекті Державного бюджету України на 2021 рік не враховано видатки на:

індексацію пенсій з 01.03.2021 – 5,5 млрд грн;

підвищення пенсії після індексації не менше ніж на 100 грн – 1,6 млрд грн;

встановлення прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, у розмірі 2 100 грн – 7,4 млрд грн;

проведення відповідно до рішення Конституційного Суду України від 13.12.2019 № 7-р(II)/2019 з 01.01.2020 перерахунку пенсій працівникам прокуратури – 2,8 млрд грн;

проведення з 19.02.2020 та з 11.03.2020 перерахунків раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці на виконання рішень Конституційного Суду України від 18.02.2020 № 2-р/2020 та від 11.03.2020 № 2-р/2020 – 2,6 млрд грн;

виплату пенсій відповідно до статті 39 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” за період із 17.07.2018 (постанова Верховного Суду від 18.03.2020 у зразковій справі № 240/4937/18) – 66,6 млрд грн;

виплату перерахованих пенсій особам, звільненим з військової служби (крім осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ), із грошового забезпечення з урахуванням його додаткових видів та розміру пенсії у відсотках, призначеної на час звільнення (постанова Верховного Суду від 24.06.2020 у зразковій справі № 160/8324/19 та рішення Верховного Суду від 04.02.2019 у зразковій справі № 240/5401/18) – 63,3 млрд грн;

виплату пенсій, не отриманих за період із 01.08.2014 пенсіонерами із числа внутрішньо переміщених осіб та осіб, які залишились проживати на не підконтрольній українській владі території – 71,8 млрд грн;

погашення у 2021 році позики, яка надається з єдиного казначейського рахунка – 24,6 млрд гривень.

Із урахуванням вищезазначеного сума додаткових видатків, які необхідно передбачити за КПКВК 2506080 „Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду”, становить 246,2 млрд гривень.

Крім того, для забезпечення виплати пенсій у розмірах, визначених на виконання рішень судів, та забезпечення гарантій, установлених статтею 113 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, необхідно передбачити окрему бюджетну програму „Погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду” з обсягом видатків 200,0 млн гривень.

Щодо функціонування Національної соціальної сервісної служби України Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 1057-р „Про схвалення Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей” та постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783 „Деякі питання утворення Національної соціальної сервісної служби України” (далі – Нацсоцслужба) передбачено впровадження нової моделі взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування для реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей і здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства у зазначеній сфері.

Також вищезазначеним розпорядженням Уряду передбачено утворення з 01.01.2021 територіальних органів Нацсоцслужби на регіональному рівні. Надалі (на етапі формування органів державної влади на новій територіальній основі) утворюватимуться територіальні органи Нацсоцслужби на субрегіональному рівні для забезпечення виконання визначених законодавством сервісних функцій (у тому числі з призначення, нарахування та виплати державної допомоги), які неможливо реалізувати на обласному та базовому рівнях місцевого самоврядування.

Функціонування територіальних органів Нацсоцслужби забезпечуватиметься за рахунок оптимізації повноважень працівників обласних / районних державних адміністрацій, зокрема, структурних підрозділів з питань соціального захисту населення та служб у справах дітей.

На сьогодні реформа з децентралізації влади триває. З метою забезпечення безперервності надання соціальної підтримки населенню та належного виконання всіх функцій і завдань у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей доцільно розпочати процес утворення територіальних органів Нацсоцслужби на субрегіональному рівні у першій половині 2021 року.

Наразі в проекті Закону України „Про Державний бюджет України на 2021 рік” передбачаються видатки для забезпечення функціонування Нацсоцслужби та її територіальних органів за окремою бюджетною програмою 2509010 „Керівництво та управління у сфері реалізації політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей” із обсягом видатків 113 028,3 тис. грн, в тому числі на оплату праці – 91 566,4 тис. грн, оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 529,8 тис. гривень.

Однак для забезпечення належного функціонування Нацсоцслужби у 2021 році за цією бюджетною програмою необхідно передбачити додаткові видатки в сумі 1 230 456,5 тис. грн, з них на оплату праці – 990 526,5 тис. грн, оплату комунальних послуг – 7 443,2 тис. гривень.

Щодо підвищення надбавки на догляд особам з інвалідністю з дитинства Верховною Радою України 02.09.2020 прийнято Закон України „Про внесення зміни до статті 3 Закону України „Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю” щодо підвищення

особам з інвалідністю з дитинства надбавки на догляд”, яким передбачено підвищення з 01.01.2021 надбавки на догляд:

особам з інвалідністю з дитинства, віднесеним до підгрупи А І групи – із 75 до 150 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

особам з інвалідністю з дитинства, віднесеним до підгрупи Б І групи – із 50 до 100 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

одиноким особам з інвалідністю з дитинства II та III груп, які за висновком лікарсько-консультативної комісії лікувально-профілактичного закладу потребують постійного стороннього догляду, – із 15 до 75 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

за дитиною з інвалідністю підгрупи А – зі 100 до 150 % прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку.

З метою забезпечення виплати у 2021 році зазначених надбавок у підвищеному розмірі необхідно передбачити додаткові видатки за бюджетною програмою 2501030 „Виплата деяких допомог, компенсацій, грошового забезпечення та оплата послуг окремим категоріям населення” в сумі 1,3 млрд гривень.

Щодо забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа

Проектом Державного бюджету України на 2021 рік за бюджетною програмою 2511180 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа” передбачаються видатки в обсязі 795 384,3 тис. грн, що дасть змогу забезпечити житлом 1 420 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, що перебувають на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов (далі – квартирний облік), та придбати / побудувати орієнтовно 50 одиниць житла для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних.

Виділення за цією бюджетною програмою додаткових видатків в обсязі 176 584,4 тис. грн дасть змогу забезпечити житлом ще 401 дитину вищезазначеної категорії.

З метою дотримання принципу єдності видатки на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом „гроші ходять за дитиною”, оплату послуг з патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя, підтримку малих групових будинків, які у 2019 році проводились за рахунок субвенції з державного бюджету, було включено до складу бюджетної програми 2501030 „Виплата деяких видів допомог, компенсацій, грошового забезпечення та оплата послуг окремим категоріям населення” (далі – КПКВК 2501030).

Використання у 2020 році бюджетних коштів за КПКВК 2501030 на підтримку малих групових будинків, які на сьогодні створюються місцевими органами влади та перебувають у комунальній власності, потребує визначення окремого механізму та особливостей проведення видатків на підтримку малих групових будинків відповідно до законодавства.

З огляду на зазначене видатки в сумі 11 374,2 тис. грн, які передбачаються на КПКВК 2501030 за напрямом „підтримка малих групових будинків”, необхідно включити до бюджетної програми 2511180 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа” (далі – КПКВК 2511180), виклавши її назву в такій редакції: „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, підтримку малих групових будинків та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа”.

Це сприятиме проживанню дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у сім'ях, зменшенню ризиків їх потрапляння в інтернатні заклади (завдяки влаштуванню до дитячих будинків сімейного типу, малих групових будинків), а також забезпеченню житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа. Крім того, завдяки підтримці малих групових будинків за принципом „гроші ходять за дитиною” збільшуватиметься їх кількість і, відповідно, чисельність влаштованих до них дітей.

Таким чином, загальна потреба на 2021 рік за КПКВК 2511180 становить 983 342,9 тис. гривень.

Щодо судових рішень

На сьогодні у Відділі примусового виконання рішень суду Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України знаходяться виконавчі документи щодо списання з Мінсоцполітики на користь фізичних осіб коштів у сумі 6 389,8 тис. гривень.

З метою виконання фінансових зобов'язань, що виникли на користь стягувачів, за виконавчими документами, виданими національними судами України на підставі судових рішень, які набрали законної сили, та для забезпечення безперервного фінансування бюджетних програм, головним розпорядником коштів за якими є Мінсоцполітики, необхідно передбачити у 2021 році видатки за бюджетною програмою „Виконання рішень суду на користь фізичних осіб” у сумі 6 389,8 тис. гривень.

Крім того, рішенням Конституційного суду України від 17.07.2018 № 6-р/2018 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) підпунктів 2–7, 12 і 14 пункту 4 розділу I Закону України „Про внесення змін та

визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України” від 28.12.2014 № 76-VIII (далі – Закон № 76) визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), зміни, внесені Законом № 76 до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 28.02.1991 № 796-XII (далі – Закон № 796).

За орієнтовними розрахунками Мінсоцполітики, додаткові видатки на реалізацію виплат відповідно до Закону № 796 у редакції, яка діяла до 01.01.2015, за окремими статтями (статті 21, 22 та 30 Закону № 796) становлять 12 382 568,45 тис. гривень.

Додаткова потреба в коштах для забезпечення виплати разової грошової допомоги до 5 травня відповідно до розмірів, визначених Законом України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” та Законом України „Про жертви нацистських переслідувань” становить 7 893 744,1 тис. гривень.

Щодо страхових виплат медичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я у разі встановлення їм інвалідності внаслідок захворювання коронавірусною хворобою COVID-19

Відповідно до статті 39 Закону України „Про захист населення від інфекційних хвороб” від 06.04.2000 № 1645 (далі – Закон 1645) держава забезпечує страхові виплати медичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я у разі встановлення їм інвалідності внаслідок захворювання коронавірусною хворобою COVID-19 протягом одного календарного року і членам сімей медичних працівників у разі їх смерті через інфікування коронавірусною хворобою COVID-19.

Для реалізації зазначеної норми з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками для Мінсоцполітики у 2020 році відкрито нову бюджетну програму 2501140 „Фінансова допомога Фонду соціального страхування України, яка виділена із фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками для страхових виплат медичним працівникам державних і комунальних закладів охорони здоров'я та членам їхніх сімей” із обсягом видатків 233 322,0 тис. грн на безповоротній основі для надання фінансової допомоги Фонду соціального страхування України (постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 № 498).

Тому з метою реалізації у повному обсязі норм статті 39 Закону № 1645 у 2021 році необхідно передбачити за цією бюджетною програмою видатки в обсязі 251 970,0 тис. гривень.

Щодо запровадження нових бюджетних програм

Пропонуємо визначити Мінсоцполітики головним розпорядником коштів за такими бюджетними програмами:

2501810 „Заходи сприяння економічній самостійності малозабезпеченої сім'ї”. Запровадження цієї бюджетної програми необхідне для забезпечення виконання положень Програми діяльності Кабінету Міністрів України та

прийнятого 02.06.2020 Верховною Радою України Закону України № 646-ІХ „Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення соціальних гарантій для окремих категорій осіб”, яким до Закону України „Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям” внесено зміни, зокрема, щодо надання допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї. Потреба в коштах на 2021 рік – 300 000,0 тис. грн;

2501820 „Організація соціальної роботи з сім'ями та дітьми, які належать до вразливих груп населення та / або перебувають у складних життєвих обставинах, в умовах децентралізації”. Указом Президента України від 08.11.2019 № 837 „Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави” Кабінету Міністрів України доручено до кінця 2020 року вжити заходів щодо відновлення інституту фахівців із соціальної роботи для виявлення і супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах.

Запровадження нової бюджетної програми дасть змогу підвищити спроможність територіальних громад щодо надання соціальних послуг мешканцям громади відповідно до їхніх потреб, створення нових робочих місць, збільшення чисельності зайнятого населення та зниження рівня безробіття шляхом запровадження в територіальних громадах посад фахівців із соціальної роботи. Орієнтовний обсяг коштів на 2021 рік – 1 320 000,0 тис. грн;

2511240 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб в адміністративно територіальних одиницях України”. Для розширення мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, зокрема, на створення 40 мобільних бригад соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та / або насильства за ознакою статі, необхідно 60 млн грн, 40 притулків для осіб, які постраждали від домашнього насильства та / або насильства за ознакою статі – 84 млн грн, 100 денних центрів соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та / або насильства за ознакою статі, та спеціалізованих служб первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та / або насильства за ознакою статі, – 130,2 млн гривень. Загальна потреба в коштах на 2021 рік – 274,2 млн гривень.

Щодо зміни назви бюджетної програми

Пропонуємо назву бюджетної програми 2501060 „Підвищення кваліфікації фахівців із соціальної роботи та інших працівників системи соціального захисту” викласти в такій редакції: „Підвищення професійної компетентності фахівців із соціальної роботи та інших працівників системи соціального захисту”.

Завдяки такій зміні у назві програми буде відображено специфіку роботи з надання соціальних послуг. Адже проведення соціальної роботи потребує не тільки професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, але й постійного професійного розвитку, підвищення компетентності (набуття нових знань, формування та розвиток умінь, навичок) із урахуванням особливостей надання кожної послуги кожній категорії отримувачів соціальних послуг.

Так, відповідно до статті 11 Закону України „Про соціальні послуги” до повноважень центральних та місцевих органів виконавчої влади належить організація та забезпечення підвищення професійної компетентності / кваліфікації працівників, які надають соціальні послуги.

Наразі Мінсоцполітики вживаються заходи з відновлення інституту фахівців із соціальної роботи в територіальних громадах міст, селищ та сіл для охоплення соціальною роботою та соціальними послугами всіх вразливих категорій сімей з дітьми, що потребуватиме підвищення рівня компетентності таких фахівців шляхом проведення різних навчальних заходів (семінарів, тренінгів тощо).

Міністр

Марина ЛАЗЕБНА

_____ 2020 р.

